

Den evigt aktuelle kvægsygdom

Skjult mælkefeber er et betydeligt større problem for den danske mælkeproducent end forekomst af den synlige.

*Blandt symptomerne på den klassiske synlige mælkefeber er, at koen ikke kan rejse sig, er kold på ører og ben og tilmed nogle gange i en søvnlignende tilstand.
Foto: Troels Løwig Larsen.*

Af Troels Löwig Larsen, Kvægfagdyrlæge, Boehringer Ingelheim Animal Health Denmark A/S

Denne artikel er en opdatering på mælkefeber ifølge den ultimative ekspert på området professor Gary Oetzel fra universitetet i Wisconsin, USA. Oetzel aflagde sidste år besøg i Danmark, hvor han underviste dyrlæger og bidrog til et seminar for dyrlæger og kvægkonsulenter.

Alle kender symptomerne på den klassiske synlige mælkefeberko. Koen ligger ned i forbindelse med kælvning, kan ikke rejse sig, er kold på ører og ben og tilmed nogle gange i en søvnliggende tilstand.

Efter en calciuminfusion i blodet vil en sådan ko ofte rejse sig igen – og alt er tilbage til normalen. Eller er det?

Kun toppen er synlig

Koen med synlig mælkefeber er i princippet den mindst omkostningstunge del af et mælkefeberproblem. Som med isbjerge i det arktiske hav er det kun toppen, der er synlig. En stor amerikansk undersøgelse på holsteinkøer viste, at cirka halvdelen af køerne fra 2. kalv og opefter havde så lavt calciumindhold i blodet i dagene efter kælvning, at deres sundhed og produktion var påvirket af det.

Calcium har en helt central rolle i koens stofskifte og immunforsvar, og derfor vil lav calcium omkring kælvning få stor betydning. Calcium har en rolle for muskelfunktion, og derfor vil mælkefeberkoen ikke kunne rejse sig, fordi der mangler calcium til muskelsamentrækning.

Det er ikke kun skeletmuskulaturen, der er påvirket. Også mu-

Jeg har selv lavet adskillige undersøgelser af danske malkekøers calcium-status lige efter kælvning. De forhold, som beskrives i den amerikanske undersøgelse, ser klart ud til også at gælde for danske holsteinkøer, anfører Troels Löwig Larsen. Pressefoto.

skelfibre i mavetarmkanalen og i lukkemusklen i pattespidsen virker dårligere, og derved påvirkes både koens appetit og dens evne til at holde bakterier ude fra pattekanalen. Dette forhold her gælder

SILOKING

Intelligent fodring, når kapacitet og kvalitet er i fokus!
Beholderen og turbosneglene er perfekt afstemt efter hinanden, hvilket sørger for lave blandetider samtidig med at foderstrukturen bevares optimalt.

"Jeg havde gode erfaringer fra den tidligere vogn, så det var ikke svært at vælge Siloking igen. Den nye 24 m³ er en stærk vogn. Når den er spændt for, ligger vognen utrolig stabilt både i fodringen og transporten til og fra stalden. Siloking fuldfodervognen er utrolig robust, og det er en tryghed at vide, at maskinen både kører og blander som den skal hver gang. Jeg vil anbefale andre mælkeproducenter i branchen at prøve Siloking. Den tyske kvalitet skinner igennem på alle parametre, hvilke resultater i godt og solidt foder der får mine køer til at yde hver eneste dag."

- Mælkeproducent, Brørup

Siloking
• Selvkørende 12-32 m³
• Fås også som bugserende 7-45 m³

KONTAKT FRANK FOR MERE INFO

Frank Johansen tlf. 40 20 91 58

Brdr. Holst Sørensen A/S
Obbekærvej 105-107 · 6760 Ribe · 76 88 44 00 · www.bhsribe.dk

FarmPack

ALT I PAKKEVARER

PERFEKT KALCIUMBALANCE OMKRING KÆLVNING

X-ZELIT

RESULTATERNE TALER FOR SIG SELV

Effekten af X-Zelit er blevet påvist ved talrige forsøg og tests og gennem praktiske erfaringer blandt landmænd. X-Zelit garanterer følgende:

- Fuld kalciumbalance i blodet ved kælvning
- Færre tom dage og bedre råmælkskvalitet
- Øget mælkeydelse og sænkning af celledetal
- Højere foderoptagelse og færre stofskifteproblemer
- Øger drægtighedsprocenten

Køb direkte på www.dlg.dk/portal
Rådgivning www.dlg.dk/farmpackspecialister
Kontakt din lokale DLG-forretning

Behandling af synlig mælkefeber foregår oftest med en calciuminfusion i blodet. Foto: Troels Løwig Larsen.

ikke kun køer med synlig mælkefeber, men også køer med skjult mælkefeber.

Særlig udsat periode

Da koens immunceller samtidig virker dårligere, når calciumindholdet i blodet er lavt, vil det være med til at forklare, hvorfor tiden omkring kælvning er en særlig udsat periode, når man ser på koens sundhed. Yverbetændelse, børbetændelse og ketose er eksempler på følgesygdomme efter mælkefeber ved kælvning. Både hvad angår den synlige form og den skjulte.

Behandling af synlig mælkefeber foregår oftest med en calciuminfusion i blodet. Her tilføres cirka 10 gram calcium. Den store dosis kan være farlig for koen, og flere har sikkert oplevet at køer er døde i forbindelse med indgift af calcium i blodet.

Hos den normale ko vil der være cirka 3 gram calcium i hele blodbanen, så koen vil straks udskille overskuddet i urinen, og selvom hun bliver stående på benene efter en behandling, vil hun typisk 4-6 timer senere igen være i en tilstand af skjult mælkefeber. Uden yderligere behandling vil hun - som alle andre nykælvere - få styr på calciumstofskiftet i løbet af de

første par dage efter kælvning, men hun vil være i større risiko for at erhverve andre sygdomme.

Anbefalet dosis

Professor Oetzels anbefaling til behandling af liggende køer med mælkefeber er calciuminfusion i blodet efterfulgt af en calciumbolus indeholdende calcium chlorid og calcium sulfat cirka 4 timer senere. Derefter endnu en bolus efter 12 timer.

Køer, som har tegn på mælkefeber, men stadig står op, anbefaler Oetzel blot at give 2 bolusser med 12 timers interval. Calcium fra en sådan bolus optages hurtigt i blodbanen, og behandlingen er hurtigere at gennemføre og betydeligt mere skånsom for koen. Oetzel har lavet mange afprøvninger i samarbejde med mælkeproducenter i Wisconsin, og resultaterne er klart til fordel for bolusbehandling.

Forebyggelse af mælkefeber foretages ifølge Oetzel bedst med forsurende salte. Her anbefales magnesium chlorid. Formålet med tildeling af dette salt de sidste 14 dage før er, at det aktiverer calciumstofskiftet allerede inden kælvning og gør hende i stand til at imødekomme det øgede krav til calcium, som kræves til dannelse af råmælk og til opstart på laktationen. Kunne det være en ide for dig, bør du tale med

Den store dosis kan være farlig for koen, og flere har sikkert oplevet at køer er døde i forbindelse med indgift af calcium i blodet.

din dyrlæge og foderkonsulent for at få en god plan sat i værk.

En anden type forsuret foder

Herhjemme arbejder gruppen omkring Niels Bastian Kristensen med et foder til goldkøerne lige efter afgoldning og en anden type forsuret foder til goldkøerne de sidste uger op mod kælvning. Princippet er det samme som beskrevet ovenfor, men så yderligere korrigeret på energimængde mv. Formålet er igen at undgå mælkefeber samt at få køerne til at producere god råmælk og komme godt fra start i laktationen.

Ellers kan forebyggelse også foretages med calcium bolusser indeholdende calcium chlorid og calciumsulfat til alle køer fra 2. kalv. Her vil indgift ved kælvning og igen 12 timer senere oftest være tilstrækkeligt til at sikre koen en god calciumforsyning efter kælvning samtidig med at koens eget calciumstofskeft bliver understøttet.

Gælder også dansk holstein

Forfatteren har selv lavet adskillige undersøgelser af danske malkekøers calcium-status lige efter kælvning. De forhold, som beskrives i den førnævnte amerikanske undersøgelse, ser klart ud til også at gælde for danske holsteinkøer. For jersey ser det endog ud til at forekomsten af skjult mælkefeber er højere end for holstein. Ligeledes har afprøvninger i flere besætninger vist, at man kan spare mange calciumbehandlinger i blodbanen ved at erstatte dem med bolus-behandling – endda med bedre resultat.

Skjult mælkefeber er et betydeligt større problem for den danske mælkeproducent end forekomst af den synlige. Med de konsekvenser, det har for produktionen og køernes velfærd kan jeg kun

Risiko for sygdomme

50 procent af køer fra anden kalv og op har skjult eller synlig mælkefeber ved kælvning.

Mælkefeber (skjult og synlig) øger risikoen for andre sygdomme så som:

- Ketose
- Tilbageholdt efterbyrd
- Børbetændelse
- Løbedrejning
- Yverbetændelse

anbefale at finde en strategi på besætningsniveau, som mindsker risikoen for synlig såvel som skjult mælkefeber.

GROTRIAN A/S

SKRABEANLÆG

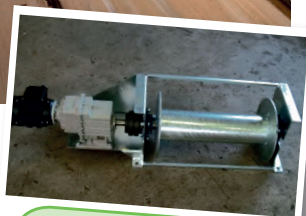

Med et GROTRIAN skrabe anlæg får du en :

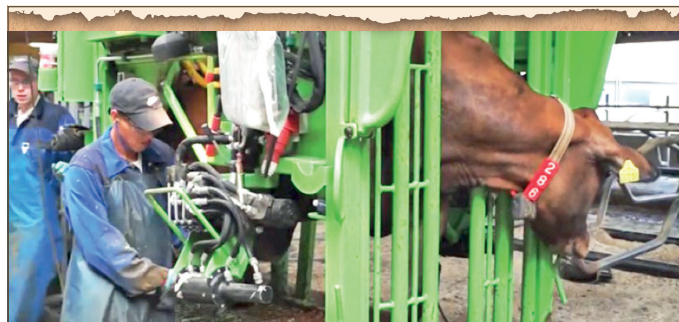
- dyrevenlig
- enkel
- driftssikker
- robust
- enhed, med mulighed for service 24-timer i døgnet

Skrabe anlægget har ingen følere/sensorer, men har indbygget et modstandsstyret stop.

GROTRIAN A/S, Østergade 2, 9600 Aars
www.grotrian-as.dk, Tlf. +45 9865 8012

Ring!!
9865 8012
og få et tilbud

NÅR KVALITETEN SKAL VÆRE I TOP

Klovbeskæring med det nyeste udstyr
Mere end 25 års erfaring
Vi kommer når det passer dig

Kontakt
os for et godt
tilbud

Glejbjerg
Klovbeskæring

+ 45 21 65 77 75

igalmoshav@gmail.com